

Strach, nejistota i touha po opravdovosti. To jsou pocity dnešní mladé generace, které vyplynuly z projektu „Každý má co ztratit“ pořádaného Knihovnou Václava Havla. Do projektu se zapojilo více než dvě stovky středoškolaček a středoškoláků z celé České republiky. Zamýšleli se nad otázkami: Jak se dnes cítí mladí lidé? Z čeho mají strach? Co je trápí? Kde hledají řešení? Inspirací jim byl Dopis Gustávu Husákovi z roku 1975, v němž Václav Havel pojmenoval atmosféru strachu a morální úpadek tehdejší doby.

Výsledkem jejich práce jsou dopisy, písně, plakáty, školní časopisy i krátké dokumentární filmy – a především velmi silné osobní výpovědi. „Bojím se, že si o mně ostatní budou myslet, že jsem blbá,“ píše jedna studentka. „Bojím se, že si nenajdu takovou práci, abych si mohl založit rodinu a že budu zase žít v paneláku,“ dodává jeden student. Objevují se i obavy reflektující globální situaci: „Bojím se klimatické krize. Bojím se, že se věci vymknou kontrole a že nastane válečný konflikt v Evropě,“ uvádí další účastnice.

Stejně jako Havel kdysi analyzoval mocenský tlak a kolektivní strach, i dnešní mladí vnímají, že jejich chování často ovlivňuje snaha zapadnout. „Spousta věcí, které děláme, je řízena strachem z nepříjetí,“ píše jedna studentka. Jiný student dodává: „Nikomu se neotvírat, neukazovat své slabosti – to je možná největší past.“

Velkým tématem byla i kritika vzdělávacího systému. Mladí lidé zde výslovně navázali na Havlův dopis, v němž autor píše, že učitelé učí ze strachu věci, kterým sami nevěří. „Je to dnes lepší?“ ptají se studenti. „Učitelé učí podle osnov, kterým nevěří, ale nechtějí problémy. Studenti se biflují věci, které jim nedávají smysl, ale hlavně, aby měli dobré známky,“ zaznělo v jedné z prací.

Vedle obav však z výpovědí mladých lidí zaznívá i naděje a touha po změně. „Chceme být milované, přijímané,“ píše studentka. „Chceme věřit, že slova mají moc, že pravda a láska skutečně zvítězí nad nespravedlností,“ dodává její spolužák. Někteří účastníci hledají i konkrétní řešení: „Změnil se svět, ale pocit vnitřní nesvobody zůstává. Proto je důležité zapojit se aktivně, i kdyby jen v malých věcech.“

Podle studentů je jedním z největších problémů současnosti právě lhostejnost. „Namísto rozhovorů tváří v tvář si píšeme zprávy. Ztrácíme schopnost postavit se proti bezpráví,“ píše jedna studentka. A další dodává: „Mám pocit, že se pomalu vydáváme po cestě do skutečnosti podobné té z románu 1984. Musíme udělat vše pro to, aby se tak nestalo.“

Závěrečné reflexe přesto vyznívají optimisticky: „Možná právě teď přišel čas, kdy bychom se měli víc dívat kolem sebe, víc poslouchat a znovu se ptát, co je pro nás opravdu důležité. Věřím, že každá generace má šanci něco změnit,“ shrnuje jedna z účastnic.

Vyvrcholením projektu „Každý má co ztratit“ bude setkání všech zapojených studentek a studentů 10. října v pražském divadle X10 v 10 hodin. Knihovna Václava Havla tímto projektem dává mladé generaci prostor navázat na odkaz svého jmenovatele – hledat pravdu, přemýšlet o svobodě a ptát se po smyslu lidské odpovědnosti v dnešním světě.

Pokud se budete chtít akce zúčastnit, kontaktujte mě.

Mária Pfeiferová, mluvčí KVH
Knihovna Václava Havla
Ostrovní 13
110 00 Praha 1
tel. 606 645 166